

ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

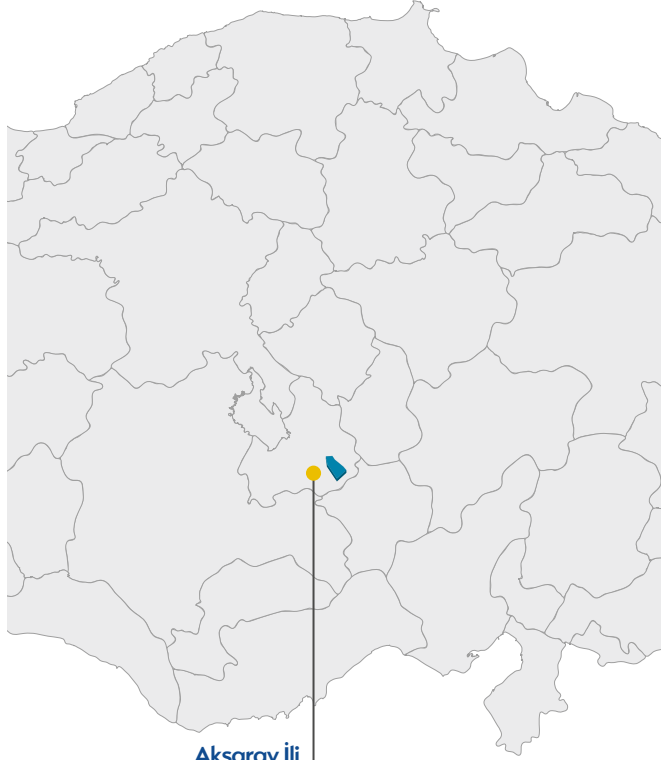

IHLARA VADİSİ

Ülkemizdeki doğal güzelliklerden birisi de
Aksaray'da bulunan Ihlara Vadisi'dir.

Doğal
Güzellikleri ile
Ihlara

Ihlara 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir. 54.64 km²'lik alandan oluşan bölge, biyolojik çeşitlilik yönünden oldukça zengin bir bölgedir. Araştırmalarda 54 familya ve 218 cinsten oluşan 364 tür tespit edilmiştir. Vadi içinin yoğun otlatma altında olmaması ve gölge alanların fazla olması, tür sayısının çoğalabilmesini sağlamıştır. Bunlardan 43'ünün endemik bitki türü olması, bölgenin doğal bitki örtüsünün önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Aksaray İli
Ihlara ÖÇK Bölgesi

Ihlara Vadisi

Demir

Kizilaya

Alanyurt

Gazemir

Uzunkaya

Selime

Yaprakhisar

Guzelyurt

Belisirma

Inlara

Ilisu

Ihlara

ÖÇK

Bölgesi

Ihlara Vadisi, Aksaray iline bağlı Güzelyurt ilçesi, Hasan Dağı ve Melendiz dağlarının eteklerinde kurulmuştur. Melendiz Dağı'ndan doğan Melendiz Irmağı, Ihlara kasabası içinden iki tarafı kavak ağaçları ile kaplı dik yamaçlar arasından vadiye girip güney-kuzey yönünde menderesler çizerek Mamasın Barajı'na ulaşmaktadır. 54.64 km²'lik alanı kapsayan bölge genel bir bakışla değerlendirildiğinde jeolojik, arkeolojik, etnografik, biyolojik, tarımsal ve turizme yönelik özellik ve etkinliklere sahip olmasının yanı sıra doğal ve kültürel değerleri ile de oldukça dikkat çekici özelliklere sahiptir.

Melendiz Çayı

Ihlara ÖÇK Bölgesinin Başlıca Özellikleri

Ihlara Vadisi ortalama 80 metre, yer yer 100 -120 metre derinliğe sahip bir kanyon vadisidir. Vadi ve yakın civarındaki en önemli yükseltiler; Güllükaya Tepesi, Koca Tepe, Memili Tepesi, Örenüstü Tepesi, Üzümcü Tepesi, Dikmen Tepesi, Çukur Tepe, Bulaş Tepesi olup ortalama yükseklikleri 1300 metredir.

Vadi içerisinde özellikle Yaprakhisar çevresinde travertenler gözlenmektedir. Traverten oluşumu günümüzde özellikle de Ziga Termali ve yakın civarı başta olmak üzere devam etmektedir. Vadi içerisinde jeomorfolojiyi şekillendiren faktörler arasında deprensellik ve volkanik faaliyetlerden sonra erozyon çok önemli bir rol oynamaktadır. Alanda peribacalarının oluşmasında büyük rol oynayan rüzgâr ve su erozyonunun yanı sıra özellikle Selime yerleşimi çevresinde balçık erozyonu etkindir. Balçık erozyonu yağmur damlalarının yüzeye sert bir şekilde çarpması sonucu yüzey yapısının bozulup kırılması sonucunda kil ile suyun karışması ve sürüklenmesi sonucunda oluşmaktadır.

Milyonlarca yılda volkanik tüfleri yararak Ihlara Vadisi'ni meydana getiren Melendiz Çayı, Hasan Dağı'nın doğusundaki Melendiz Dağı'ndan doğmaktadır.

Adını koruma bölgesine veren Ihlara Vadisi, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 1991 yılındaki kararıyla I. II. ve III. Derece Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı olarak tescillenmiştir. Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesi, aynı zamanda doğal ve kültürel varlıklar açısından tarihi öneme haiz Kapadokya Bölgesi'nin bir bölümünü oluşturmaktadır. Kapadokya bölgesi ilginç doğal oluşumu ve zengin tarihi geçmişi ile dünyanın en önemli kültürel değerlerinden biridir. Bu nedenle, bölge UNESCO tarafından 6 Aralık 1985 tarihinde Dünya Doğal ve Kültürel Miras Listesine dâhil edil-

Ihlara Vadisi

miştir. Öte yandan Merkez Av Komisyonunun 16 Mayıs 2013 tarih ve 12 no'lu kararı ile Ihlara Özel Çevre Koruma Bölgesinin tamamında her türlü kara avcılığı yasaklanmıştır.

Bölgede Bakanlığımız tarafından Hacettepe Üniversitesi'ne yaptırılan hidrolojik ve hidrojeolojik araştırma çalışmaları sonuçlarına göre yüksek bir jeotermal potansiyel olduğu anlaşılmıştır. Bölgede yer alan Yaprakhisar mahallesinin kuzeyinde bulunan Ziga Kaplıcası yakınında Genel Müdürlük çalışmaları dikkate alınarak Aksaray Valiliği'nce açılan sondaj kuyusundan 150lt/sn debide ve 60°C' sıcaklıkta termal su elde edilmiştir. Bu kaynaklar bölgede gerek sağlık turizmi gerekse rekreasyonel açıdan büyük önem arz etmektedir.

Ihlara Vadisi

Bitki Örtüsü ve Canlı Türleri

Ihlara Vadisi, başlangıç noktası olarak kabul edilen Ihlara Kasabası'ndan başlayarak gezildiğinde vadiye yoğun ve değişken bir bitki örtüsü izlenmekte, bitkilerin çoğunun yöreye özgü oldukları görülmektedir.

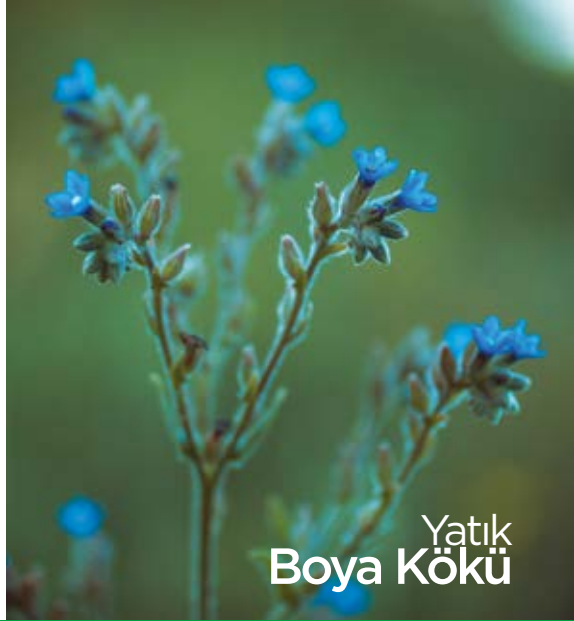
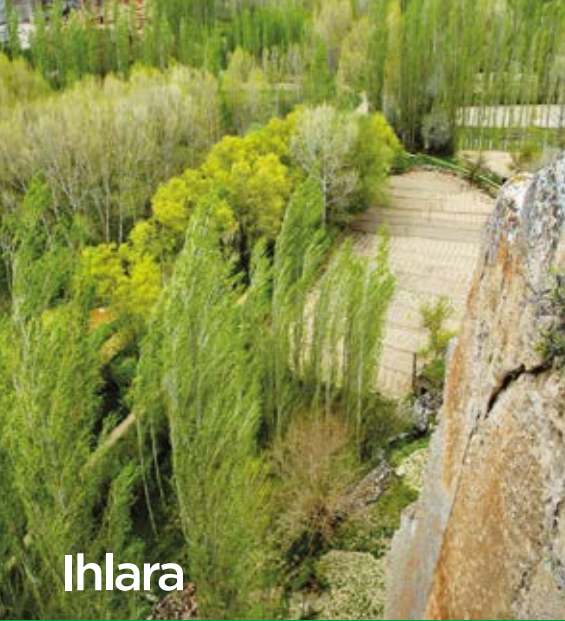
Anadolu'nun mesophytic türleri ve Euro-siberian phytogeographic genel türleri vadi boyunca yer yer görülmektedir. *Lycopus europaeus*, *Asperugo procumbens*, *Eupatorium cannabinum*, *Cirsium canum*, *Urtica dioica*, *Pastinaca sativa* bu türlere örnek olarak verilebilir. Akdeniz bitkilerinin tipik örneklerinden *Galanthus fosteri* (Kardelen) daha çok Sümbüllü ve Yılanlı kiliselerin çevresinde bulunmaktadır.

Melendiz Irmağı boyunca gelişmiş baskın ağaç türleri *Salix alba* (Söğüt), *Populus thevestina* ve *Populus nigra italica* (Kavak)dır. Irmak kıyısı boyunca yer yer uzanan dar ve küçük yeşil alanlarda ise *Carex spp.*, *Juncus spp.*, *Poa pratensis*, *Ranunculus repens*, *Lotus corniculatus*, *Mentha longifolia*, *Trifolium repens*, *Torilis ucranica*,

Plantago major, *Plantago lanceolata* gibi türler farklı araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir.

Melendiz Irmağından daha çok faydalanan *Ranunculus sphaerospermus*, *Polygonum amphibium* ve *Lysimachia vulgaris* su kenarlarında yer yer yetişmektedir. Vadinin dik kaya yarıklarında yetişen *Galium incanum*, *Rhamnus hirtella*, *Scrophularia libanotica*, *S. nevshihirensis* gibi bazı kaya bitkileri bölgenin doğal türleri içerisinde yer almaktadır.

Ayrıca, *Pistacia terebinthus*, *Eleagnus angustifolia* (İğde), *Rosa canina* (Yabani gül) *Crateagus monogyna* (Alıç) ve *Rubus sanctus* (Böğürtlen) gibi küçük ağaç ve çalılar daha çok Belisırma Mahallesi ile Ihlara arasındaki bölgede yayılmaktadır. Yakın çevrede görülmeyen *Pistacia lentiscus* ile yine kültür yoluyla geliştirilmiş *Pistacia vera* (Antep fıstığı) ve *Juglans regia* (Ceviz) gibi daha fazla sıcaklık isteyen bitkilerin vadi içinde yetişmiş olması, Ihlara Vadisi'nin yakın çevresine oranla daha ılıman bir iklimle sahip olduğunu göstermektedir.

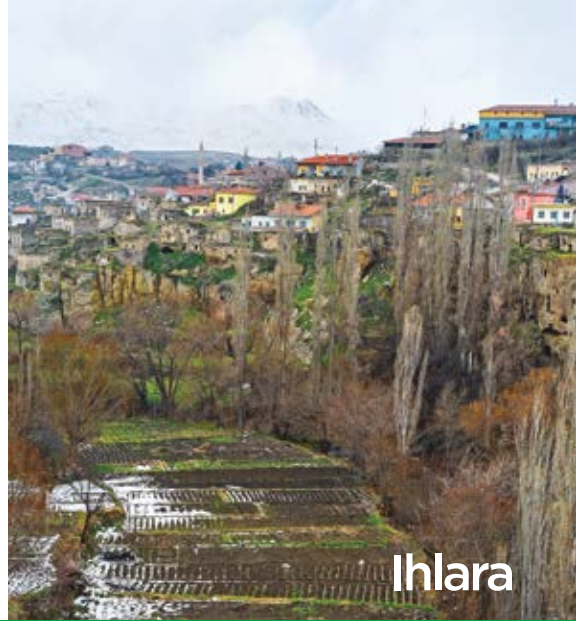

Ihlara Vadisi'nde yapılan araştırmalarda 54 familya ve 218 cinsten oluşan 364 takson tespit edilmiştir. Vadi iinin yoğun otlatma altında olmaması ve gölge alanların fazla olması, tür sayısının yüksek olmasını sağlamıştır. Bu türlerden 43'ü endemik bitki türüdür.

Bölgede 21 familyaya dâhil 35 kuş türü saptanmıştır. Bu kuşlardan 11'i bölgede kuluçkaya yatmaktadır. Ayrıca, bölgenin en önemli akarsuyu niteliğinde olan Melendiz Irmağı'nda dört balık türü saptanmıştır. En çok yakalanan tür, yöresel adı Pullu olan *Leuciscus cephalus* (Tatlısu Kefali)tur. Diğer türlerden *Capoeta pestai* (Siraz) yörede Karabalık olarak bilinmekte, diğer bir tatlısu balığı

Yabani
Havuç

Ihlara

ise ekonomik değeri olmayan *Gobio gobio* L. (Derekayası, Yağlıca), yöresel adıyla ağa Meni'dir. *Nemacheilus angorae* (p Balığı) ise yöre halkı tarafından Yılan Meni ya da Cadı Meni olarak bilinmektedir. Derin ve oldukça dar bir kanyon olan Ihlara Vadisi, mikroklimatik yapısı nedeniyle Anadolu'nun kuru ve uzun yaz sıcaklarından daha az etkilenmektedir. Bölge, genel iklim özellikleri bakımından, karasal iklimin etkisi altında olup yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve soğuktur. Mevsimler arası sıcaklık farkı ile gece-gündüz sıcaklık farkı fazladır. Bölgede yağış miktarı düşük olmakla birlikte, daha çok ilkbahar ve kış aylarında konveksiyonel yağışlar şeklinindedir..

Bölge, sözü edilen doğal değerlerinden başka, kültürel açıdan da büyük bir mirasa sahiptir.

Kayıtlardan; M.S. XI. yüzyılda İhlara Vadisi'nde 100'den fazla kilise, 16 manastır, birçok din eğitimi yapılan merkezin olduğu ve 1500'den fazla yerleşim biriminde 80-100 bin civarında nüfusun yaşadığı öğrenilmiştir. Bölgenin tarihsel geçmişinde ayrı bir öneme sahip Selime Kasabası, Hitit, Asur, Pers, Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, Karaman ve son olarak Osmanlıların etkisinde kalmış olup günümüzde bu kültürlerin izlerini taşımaya devam etmektedir.

Dünyada eşine az rastlanır doğal ve tarihi zenginliklere sahip olan bölgeye karayolu ile ulaşılacak-

Ihlara Mağara Evler

tedir. Ihlara Belediyesi dışında yerleşimler mahalle niteliğindedir. Yörenin kendine özgü bir mimari dokusu bulunmaktadır. Malzeme, teknik ve stil bakımından oldukça etkin bir geleneğin devam ettiği gözlenmektedir. Kayaya oyma ve yığma mekânların son derece karmaşık bir ilişkiler sistemi içinde yarattığı düzen belirli bir gelişme süreci ve belirli bir yaşama biçiminin de ürünüdür.

Vadinin kontrollü kullanımı için giriş kapıları yapılmış, bu kapsamda bakı noktaları ve giriş üniteleri ile vadinin seyri ve kontrollü girişi sağlanmış olup vadi içinde sadece gezi türünde bir etkinliğe izin verilmektedir.

**T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI**
TABİAT VARLIKLARINI KÖRUMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

 Mustafa Kemal Mah. Eskişehir
Devlet Yolu (Dumlupınar Blv.) 9. km.
No: 278 Çankaya - Ankara
 0312 222 12 34
 0312 222 26 61